

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2122>

Gürkan GÜNDÜZ

Kırıkkale Üniversitesi, SBE İşletme Anabilim Dalı Doktora Programı, Kırıkkale/ TÜRKİYE

Prof. Dr. İhsan YÜKSEL

Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kırıkkale/ TÜRKİYE

Citation: Gündüz, G. & Yüksel, İ. (2020). İç güvenlik yönetiminde uygulanan modeller; Türkiye ve ABD'nin iç güvenlik yönetim uygulamalarına yönelik bir araştırma. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2915-2924.

İÇ GÜVENLİK YÖNETİMİNDE UYGULANAN MODELLER; TÜRKİYE VE ABD'NİN İÇ GÜVENLİK YÖNETİM UYGULAMALARINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA¹

ÖZET

ABD'de meydana gelen 11 Eylül terörist saldırısı tüm dünyada güvenlik kavramının sorgulanmasına sebep olmuştur. Saldırıların yaşandığı ana kadar, ülke sınırları içinde ve dışında olabilecek her türlü ihlale karşı koyma faaliyetleri ulusal güvenlik kavramıyla açıklanırken, 11 Eylül saldırıları neticesinde güvenlik olgusu iç ve dış güvenlik olarak ayrışma yaşamıştır. Bu çalışmanın amacı Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'nin ülke topraklarında uyguladıkları iç güvenlik yönetim modellerini incelemek ve kıyaslamaktır. Çalışmada bahsi geçen ülkeler, buldukları coğrafyaların gerek ekonomik gerekse jeopolitik ve jeostratejik yönden önemli ülkeleridir. Sanayi, ticaret ve teknoloji alanlarında da son derece gelişmiş olan bu ülkelerde kalabalık ve eğitilmiş insan topluluklarını bir arada huzur içinde tutmak, bu insanlara maddi ve manevi anlamda güvende olduklarını hissettirmek oldukça zor bir iştir. Bu araştırmada, çalışmaya konu edilen ülkelerin emniyet ve asayişlerini nasıl sağladıkları, hangi iç güvenlik yönetim modellerini benimsedikleri ve iç güvenliği sağlarken faydalandıkları örgütsel yapıların neler olduğu konularına değinilmiş, literatür taraması yapılarak bir kıyaslama yapmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İç Güvenlik, İç Güvenlik Yönetim Modelleri, Kolluk Kuvvetleri

THE MODELS WHICH APPLIED IN THE INTERNAL SECURITY MANAGEMENT; A STUDY INTENDED FOR TURKEY AND USA'S INTERNAL SECURITY MANAGEMENT APPLICATIONS

ABSTRACT

The September 11 terrorist attack, happened in the USA, has led to the questioning of the concept of security all over the world. Until that day, operations to resist every possible violation within and outside the borders of the country were explained with the concept of national security, yet, as a result of the September 11 terrorist attack, the security phenomenon was divided into internal and external security. The aim of this article is to analyze and benchmark the internal security management models which applied in the borderlines of Turkey and United States of America Countries mentioned in the study are both economically and geostrategically and geopolitically important countries of their geographies. In these countries, which are highly developed in industrial, commercial and technological areas, it is a very difficult task to keep crowded and educated people together in peace and to make them feel that they are financially and morally safe. It is aimed to make literature research and benchmark about how the countries, which mentioned in the study, provide security and public order, which internal security management models they adopt and what kind of organizational structures they use to provide security.

Keywords: Internal Security, Internal Security Management Models, LawEnforcementForces

1. GİRİŞ

Güvenlik ihtiyacı, insanlık tarihinin başlangıcından beri bireyin yaşaması için gerekli en önemli ihtiyaçlardandır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi diyagramında güvenlik, temel fizyolojik ihtiyaçlarımızın hemen bir basamak üzerinde yer almıştır. İnsanlık tarihinin başlangıcından bugüne süre gelen güvende olma ihtiyacı, önceleri kişisel güvenlikle ilgili bir durumken nüfusun artması ile zaman

¹ Bu çalışma Prof. Dr. İhsan YÜKSEL danışmanlığında Kırıkkale Üniversitesi SBE İşletme Anabilim Dalı Doktora Programında Gürkan GÜNDÜZ tarafından hazırlanan tez çalışmasından üretilmiştir.

içerisinde mikro ölçekte ele alınmaktan çıkmış ve makro anlamda kitlelerin, ülkelerin güvenliğini sağlama formuna bürünmüştür. Yerleşik hayata geçişle beraber güvende olma ihtiyacı önemini katbekat artırmıştır. Sonuç olarak bireylerin devlet otoritesini kabul etmesi ve devletleşme fikrine yönelmesinin en önemli nedeni; devlet olgusunun, kamusal düzeni ve güvenliği sağlayacağına olan inanç ve güvendir (Ekinci, 2011).

Tarihin erken dönemlerinde güvenlik ihtiyacı askeri alanda ele alınmış ve tehdit, genel olarak dışardan beklenmiştir. İlerleyen dönemlerde ise insanların bağımsız topluluklar halinde yaşamak istemesi neticesinde oluşan devletleşme politikaları ve devlet aygıtına yüklenen görevler sonucunda güvenlik yönetiminde iç güvenlik ve dış güvenlik olarak bir ayırım yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Genellikle uluslararası alanda varlık gösteren bir organizasyonu anlatan ve ordu ile bağdaştırılan dış güvenlik, karşıdaki rakibi “düşman” olarak nitelendirmekte ve genel olarak bir ülkenin varlığını sürdürebilmek için aldığı tüm önlemleri içermektedir. İç güvenlik ise ülke sınırları içinde yaşayan vatandaşların huzur ve emniyetini tesis etmeye çaba gösteren bir kamu hizmeti şeklinde tanımlanmaktadır. İç güvenlik yönetiminde “düşman” kavramı çok karşılaşılan bir kavram değildir, onun yerine “suçlu”, “kabahatli”, “fail” gibi kavramlar daha sık karşımıza çıkar (Özgür ve Erciyes, 2017: 80).

Günümüz dünyasında halkın güvenliğinin ve huzurunun sağlanması on yıllar öncesine göre daha önemli ve zor hale gelmiştir. Devletler iç güvenlik yönetimlerinde iyileştirme ve geliştirme yaparken vatandaşlarının istek ve yaşam tarzlarını da göz önünde bulundurmalıdır. Geçmişte ülke savunması söz konusu olduğunda toprak bütünlüğünün idame ettirilmesi temel sorumlulukken, şimdilerde ise toprak bütünlüğünün korunmasının yanında bu topraklar üzerinde yaşayan vatandaşların emniyet, asayiş ve huzurunun sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması ve anlatılan bu geleneksel tarzın dışında kalan iç güvenlik yaklaşımlarının da göz önünde bulundurulması zaruri hale gelmiştir. Bu durum ülkelerin iç güvenlik politikalarının sadece toprak bütünlüğüne yönelik tedbir almak şeklinde olursa kadük kalacağını, vatandaşlarının temel hak ve özgürlüklerini korumaya yönelik bir iç güvenlik yönetim yaklaşımı benimsenmesinin elzem olduğunu göstermektedir. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse; ülkelerin iç güvenlik yönetimine bakışı, toprak bütünlüğünün korunmasının yanında, o topraklar üzerinde yaşayan vatandaşının yaşamını, hak ve özgürlüklerini koruma altına alan bir yaklaşım önermelidir. Böylece ülke içerisinde bir toplumsal güvenlik alanından bahsedilebilir ve günümüzde bu toplumsal güvenlik alanı sağlanmadan etkili bir iç güvenlik yönetiminin tesis edilemeyeceği açıktır (Ak, 2018a).

Geliştirilen etkili iç güvenlik yönetim modelleri suç ve suçlularla mücadele ederken sürekli bir gelişim içinde olmalı, teknolojik ve hukuki alanda meydana gelen her türlü gelişime ayak uyduracak tedbirler almalı, bunu yaparken temel hak ve özgürlükleri korumalı, kurumlar arası işbirliği ve dayanışmayı geliştirmeli ve güvenlik alanında rolü olan tüm sektörleri işbirliğine yakın tutmalıdır. İç güvenliğin tesisinde halkla ilişkiler en üst seviyede olmalı, güvenlik politikaları vatandaşlar ile istişare edilmeli ve böylelikle küresel çapta kabul gören bir iç güvenlik yönetim sistemine ulaşılmalıdır.

İç güvenlik yönetim stratejisinin, vatandaşların ihtiyaçlarına uygun olması ve 21. yüzyılın dinamik ve küresel sorunlarına göre belirlenmesi hayati öneme sahip bir konudur. Çünkü iç güvenlik, insan hayatını doğrudan etkileyen deprem, fırtına, sel gibi doğal afetler ile insan eliyle oluşturulan yangın gibi felaketleri önlemeyi veya meydana gelen kriminal olaylara derhal müdahale etmeyi de içine alan birçok alanı ve sektörü kapsayan geniş bir kavramdır.

Dünya üzerinde yaşanan son gelişmeler ve terörizmin ulaştığı boyutlar, ülkeleri iç güvenlik yönetimi yaklaşımlarında geleneksel kamu yönetimi anlayışından uzaklaşarak vatandaşları için fonksiyonel, etkili ve sürdürülebilir bir kamu hizmeti üretmeye zorlamaktadır. Bu bağlamda iç güvenlik yönetimi; toplumda mutabakat ve birliktelik kurmaya yönelik sosyokültürel ve hukuki süreçleri ön plana çıkarmalı aynı zamanda da halkın yaşam alanını koruyacak tedbirleri içermelidir (Ak, 2018a).

Egemen devletler için adalet, özgürlük ve güvenlik faaliyetlerinin her biri diğerini tamamlayan ve güçlendiren ayrılmaz bir bütünün parçalarıdır. Bugün dünya ülkelerinin çoğu, insan hak ve özgürlüklerine saygılı, hukuk kurallarına bağlı, demokratik, barışçıl fakat yeri geldiğinde sert önlemler alabilir olmalarının yanında teknolojiye uyum sağlayan iç güvenlik yönetim modellerini de tesis etmek için uğraş vermektedirler.

Bu çalışmada süper güç olarak kabul edilen ve iç güvenlik çalışmalarının öncüsü sayılan Amerika ile ülkemizin iç güvenlik yönetim uygulamaları incelenmiş, iç güvenlik kavramına ve yönetim modellerine dair açıklamalar yapılmıştır. Güvenlik olgusunun bir hayli önem kazandığı günümüzde, ülkemizin iç güvenlik yönetim uygulamalarının bir süper güce göre ne konumda olduğunun açıklanmasına ve kıyaslama yaparak daha iyi konumlara nasıl gelebileceği konusuna değinilmeye çalışılmıştır.

2. İÇ GÜVENLİK

İç güvenlik yönetimi, sınırları çeşitli antlaşma ve kanunlarla belirlenmiş bir devletin kendi toprakları dâhilinde emniyet, asayiş ve huzur ortamını sağlanması amacıyla, var olan uluslararası hukuk düzeni içerisinde silah ve zor kullanma yetkisine sahip kolluk kuvvetlerinin oluşturulmasını, oluşturulan kolluğun söz konusu amaçları gerçekleştirebilmek adına hukuki yetki ve fiziki olanaklarla donatılmasını; suç oluşmasını engellemek ve vuku bulan suç olaylarında suçluları yakalayarak adli makamlara teslim etmek maksadıyla sevk ve idare edilmesini, tüm bu süreçlerin hukuka uygun ve örgütsel amaçlar açısından sıkı bir denetime tabi olmasını kabul eden bir organizasyondur (Çapar, 2013).

İç güvenlik, bir ülkenin sınırları içerisinde kalan güvenliğini sağlamak için ortaya konulan ulusal çabayı ifade eder. Ülkedeki şiddeti önleme, terörizme karşı kırılabilirliği azaltma, suç önleme stratejilerini geliştirme ve bunların herhangi birinden gelen zararları azaltma ve vatandaşlarının yaşam kalitesini artırmaya gayret etme çabalarının tümü iyi bir iç güvenlik yönetimiyle sağlanabilir. İç güvenliğin tanımı yapılırken sadece terör olaylarından bahsetmek doğru değildir. Terörizm, toplumu tehdit eden çeşitli unsurlardan sadece biri olabilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, iç güvenlik faaliyetleri ile ilgili tanımlama yapılırken tüm tehlikeler yaklaşımı benimsenmiştir. Bu şekilde, ülke güvenliği hem insan eliyle oluşan felaketleri hem de doğal afetleri kapsamaktadır (Bellavita, 2008: 71-73).

İç güvenlikte söz konusu olan koruma, genellikle toplumdaki maddi düzenin sağlanması ve korunması anlamına gelmektedir. Güvenlik denildiğinde akla gelen bir diğer kavram ise dış güvenliktir. İç güvenlik ve dış güvenliğin birbirlerinden ayrıldıkları en temel nokta ise tehdit veya tehlikenin kaynağıdır. Tehdidin dışarıdan gelmesi dış güvenliği, ülke sınırları içerisinde olması ise iç güvenliği ifade etmektedir. Ancak bazen iç tehditler, dış faktörlerden de kaynaklanabilmektedir (Amarsaikhan, 2013: 10).

Ulusal güvenlik, bir ülkenin uluslararası arenada uygulayacağı politikalarını belirlerken başka herhangi bir ülkenin etkisinde kalmadan ve talimat almadan hareket etmesini bununla birlikte ülkesinin bütünlüğüne kast edebilecek her türlü saldırıya karşı koyabilmesini, yani ülkenin tam bağımsız egemen bir ülke olması anlamına gelmektedir. Ulusal güvenlikte realite devletin anayasal varlığının ve bütünlüğünün, siyasal, sosyokültürel ve sosyoekonomik tüm çıkarlarının meydana gelebilecek her çeşit iç ve dış tehdide karşı korunup, kollanması ve iyileştirilmesi maksadıyla stratejik seviyede yapılan çalışmalardır. Küreselleşen dünyada ulusal güvenlik alanına etki edebilecek iç ve dış tehdit algısı değişmiş ve iç içe geçmiştir dolayısıyla ulusal güvenlik sorunsalı iç ve dış güvenlikle birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır. Tüm bunlara bağlı olarak iç güvenlik yönetiminin alanına giren bir problem, ulusal güvenlik politikalarını olumsuz yönde etkileyebilmekte; benzer biçimde ulusal güvenlik alanında yaşanan gelişmeler, iç güvenliğe ilişkin etkiler doğurabilmektedir (Özel, 2018: 181).

Güvenlik kavramının iç güvenlik ve dış güvenlik olarak farklılaşması, başlangıcı Avrupa'daki Sanayi Devrimi'ne dayanan modernleşme süreci ile ortaya çıkmıştır. Bu ayrımla, dış güvenlikle ilgili konularda ordu görevlendirilmiş, devlet egemenliğinin ülke toprakları içindeki koruyucusu ve temsilcisi olarak da değerlendirilebilecek kolluk kuvvetleri ise, iç güvenlikten sorumlu hale gelmiştir. İç ve dış güvenlik kavramları arasında oluşan ayrım 20'nci yüzyılın ortalarına kadar devam etmiştir. Ancak soğuk savaş sonrasında güvenlik anlayışında çeşitli değişimler yaşanmış dolayısıyla iç güvenlik ve dış güvenlik alanlarındaki ayrışma bu değişimlerden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bu etkileşimler neticesinde iç güvenlik ile dış güvenlik arasındaki ayrım belirginleşmiş, güvenlik kavramı askerî ve kolluk kuvvetleri boyutuna ek olarak ticari, mali, teknolojik, politik ve sosyal alanları da içine alan bir güvenlik anlayışına doğru genişlemiştir (Özgür ve Erciyes, 2017: 80).

11 Eylül sürecinden sonra devletler iç güvenlik yönetimlerini yeniden organize ederken karşılıklı olarak iki seçenek vardı; ya iç güvenlikte rol alan resmi organizasyonlar arasında yeniden yapılanmaya gideceklerdi ya da mevcut organizasyonlar arasında işbirliğini ve koordinasyonu artıracaklardı. AB

ülkeleri hali hazırda işleyen kurumlar üzerinde iyileştirme yapma ve işbirliğini geliştirme yoluna giderken, ABD sıfırdan bir bakanlık oluşturarak ayrı bir teşkilatlanmaya gitmiştir. Bu tercihlerin belirlenmesinde ülkelerin yönetim şekillerinden ziyade, sosyo-kültürel yapıları, maddi kaynakları ve güvenliğe dair kaygılarının etkili olduğu aşikârdır. Bir başka önemli konu ise devletlerin acil durum ve kriz planları ile stratejilerini geliştirirken vatandaşların ve özel sektörün de sürece dâhil edilmesi gerekliliğidir. Modern devletler, iç güvenliği sağlarken kullanacağı kolluk kuvvetlerini sivil otorite ile yönetmekten, halkın hak ve özgürlüklerini korumaktan, kamu kurum ve kuruluşları arasındaki işbirliğini ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur. İlerleyen dönemlerde iç güvenlik yönetimine yönelik geliştirmelerin ve gayretlerin, sadece ülkelerin iç güvenliğiyle alakalı olmadığı aynı zamanda ulusal dış güvenliğin de konusu olduğu hususu unutulmamalıdır (Ak, 2018b).

Günümüzde iç güvenlik; terörle mücadele, doğal ve insan eliyle oluşan afetlere müdahale, salgın ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesi, arama ve kurtarma faaliyetleri ile yaşamsal gereklilikler ihtiva eden kritik tesislerin güvenliğinin sağlanmasıdır. Bu hususlar halkın güvenlik algısı, yaşam tarzı ve maddi gelişmişlik seviyesine göre değişiklik gösterebileceği gibi ABD’de mevcut olan finansal güvenlik, sınır güvenliği, ulaşım ve taşıma güvenliği, ticari faaliyet güvenliği, siber bilgi güvenliği gibi alanlara doğru farklılaştırılabilir. Ancak tüm bunların ışığında devletin iç güvenliğe yönelik öncelikli görevi zor kullanmadan ve kolluk kuvvetlerinden en az seviyede faydalanacak şekilde bireylerin yaşamlarını kolaylaştıracak imkânlar sağlamaktır (Ak, 2018a).

Türkiye’de iç güvenlik yönetimi, ülkenin jeopolitik konumu sebebiyle devletin varlığını devam ettirmesine odaklı güvenlik anlayışına göre oluşturulmuş ve yakın geçmişe kadar bu anlayışla getirilmiştir. Ancak yeni kamu yönetimi yaklaşımlarının bir getirisi olarak, iç güvenlik yönetiminin uygulanmasında ve içeriğinde köklü bir yenilenme süreci yaşanmaktadır. Küreselleşen dünyada insanı merkeze alan bir iç güvenlik yönetim mekanizması öne çıkmakta; emniyet ve asayişin temininde vatandaşlarla ve tüm kamu kurumlarıyla işbirliğine gidilmesi ve suçun meydana gelmeden önlenmesi gibi yaklaşımlar, iç güvenlik alanının öncelikli konuları olarak ele alınmaya başlamıştır. Bu doğrultuda kolluk kuvvetleri üzerinde sivil gözetim mekanizmaları geliştirilmektedir (Özgür ve Erciyes, 2017:102-103).

Kolluk kuvveti, ilk toplumların meydana gelişinden itibaren insan yaşamı içerisinde hem düzenin sağlanması hem de devletin korunması maksadıyla idare tarafından kullanılan ve kamu gücünün idare hukukunda yansıması olarak ifade edilen güç şeklinde tanımlanmaktadır (Akgüner, 2003: 195). Bir başka tanıma göre ise kolluk kuvveti, kamu düzenini sağlamak amacıyla devletin, hem bireylerin özgürlüklerine kısıtlama getirmeye hem de kendilerine karşı çıkılması gibi bir durumda güç kullanmaya yetkili olan kuruluşlardır. Söz konusu kuruluşların görevlerini yerine getirmek için gerçekleştirdikleri bütün faaliyetler de kolluk faaliyeti olarak ifade edilmektedir (Özbudun, 2013: 7).

Askeri statülü kolluk kuvveti kavramı ise genellikle jandarma tipi organizasyonlar için kullanılır. Askeri statülü kolluk askerlik mesleğini yerine getirmek için eğitilir fakat bu görevine ek olarak önceden belirlenmiş sorumluluk sahasında polis gibi çalışır ve ekipmanları da buna göre ölümcül olmayan caydırıcı ekipmanlardan oluşur. Askeri statülü kolluk ile ilgili hala kabul edilmiş bir tanım olmamakla beraber genelde; askeri çizgi çerçevesinde organize olmuş görev tanımında temel güvenlik ve polisiye yetkileri de barındıran ama istikrarlı şekilde tek bir konuya yönelmemiş bir kuvvet olarak tanımlanır. Askeri kolluk kuvvetleri tehdidi hafifletmek ve bertaraf etmek maksadıyla görev alırlar. Askeri statülü kolluk kavramının anlamı henüz net olmadığı için çok tercih edilen bir söyleyiş tarzı değildir. Bunun yerine askeri polis veya jandarma söylemleri daha yaygın kullanılmaktadır (Demir, 2017) .

Tanımlamalardan anlaşılmaktadır ki kolluk kuvvetleri, devletin önemli güçlerinden biridir. Bir yandan bireylerin ve devletin huzur ve güvenlik ihtiyacını karşılarken, diğer yandan da devletin kamusal düzeni sağlamadaki önemli kuvvetlerinin temsilcisi konumunda faaliyet göstermektedir. Buradan hareketle kolluk kuvvetlerinin, kamu düzenini sağlamak ve bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumak gibi iki temel görevinin olduğu söylenebilir. Bunun dışında kolluk kuvvetlerinin adli ve mülki görevleri şöyledir:

a) Mülki görevleri; emniyet ve asayiş ile kamu düzenini tesis etmek ve devamlılığını sağlamak, her türlü kaçakçılığı men etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak, uygulamak ve uygulatmak, cezaevlerinin dış fiziki korumasını yapmak (URL 1).

b) Adli görevleri; Cumhuriyet savcısının talimatları doğrultusunda işlenmiş suçlarla ilgili olarak kanunlarda belirtilen iş ve işlemleri yapmak, olay mahallinin emniyetini almak, her türlü suç eşyasını ve delilini toplamak, suçluların yakalanarak adli makamlara sevkini sağlamaktır (URL 1).

2.1. İç Güvenlik Yönetim Modelleri

Güvenliğin tesis edilmesi ve devamlılığının sağlanmasına yönelik tercih edilen karar, seçim ve eylemlerde başvurulan yol, yöntem, prensip ve süreçler bütününe güvenlik yönetimi adı verilir. Güvenlik yönetimi, neticeleri itibarıyla; taktik, stratejik ve operatif seviyede ele alınan tehdit değerlendirmesi, acil durum ve kriz yönetimi, harekâtın yönetimi gibi teknik bilgi ve becerileri kapsıyor gibi görünse de esasında devletin benimsediği güvenlik anlayışını açıklar. Güvenlik yönetimi; devletin sahip olduğu ülkü ve vizyonun, kültürel ve tarihsel birikimin, geçmişten günümüze uluslararası alanda alınan derslerin bürokrasiye ve siyasi iradenin çalışma alanına aktarılan kısmıdır. Bürokrasi güvenlik yönetiminin ehil kısmını, siyasi otorite ise yasal boyutunu oluşturur. Güvenlik yönetimi, ulusal güvenlik kabiliyetinin bir kuvvet çarpanı olarak fırsatların, üstünlüklerin, tehditlerin, zararların ve çıkarların tanımlanmasında, geliştirilmesinde, günümüze uyarlanmasında ve hareket stratejilerimizin belirlenmesinde başlıca etmendir (Varlık, 2015: 58-59).

Devletler, varlıklarını devam ettirebilmek ve dış sınırlarını güvence altında tutabilmek amacıyla askeri birlikler (ordular) kurmuşlardır. Bununla birlikte, ülke sınırları içerisinde güven ve huzurun, asayiş ve emniyetin sürekliliğinin sağlanması için de iç güvenlik teşkilatlarını oluşturmuşlardır. İç güvenlik teşkilatlarının meydana gelişine ilgili ülkelere göre çeşitli yapısal farklılıklar mevcut olsa da genel olarak söz konusu teşkilatların iki kategori altında ele alındıkları ve örgütlendikleri görülmektedir. Söz konusu iç güvenlik yönetim modelleri, tekli sistem iç güvenlik yönetim modeli ve çoklu sistem iç güvenlik yönetim modeli olarak ikiye ayrılmaktadır (Doğan, 2010: 24).

2.1.1. Tekli Sistem

Bazı devletler ülke genelinde iç güvenliğin sağlanması görevini tek bir teşkilata yüklemektedir. Dolayısıyla söz konusu ülkelerde iç güvenliğin sağlanması ile ilgili yetki ve sorumluluk sahibi olan yalnızca bir teşkilat mevcuttur. Bu tür ülkelerde jandarma teşkilatı gibi yapılar genellikle yer almamakta ve kentsel-kırsal alan ayrımı yapılmaksızın ülkenin iç güvenliği yalnızca polis teşkilatı tarafından sağlanmaktadır. İngiltere, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkeler, iç güvenlik yönetim modeli olarak tekli sistemi uygulayan ülkeler arasındadır (Köksal, 2014: 24).

2.1.2. Çoklu Sistem

Devletlerin iç güvenlik teşkilatlarında, tekli sistemin dışında genellikle iki teşkilat ile kurulan ve ikili sistem adı verilen çoklu sistemler de mevcuttur. Çoklu sisteme örnek olarak verilebilecek ülkelerden biri Türkiye'dir. Türkiye'de iç güvenlik uygulamasında kullanılan çoklu sistem, şehir merkezlerinin, deniz ve kırsal bölgelerin güvenliklerinin sağlanması açısından ayrıma tabi tutularak oluşturulmuştur. Şehir merkezleri Emniyet Genel Müdürlüğü'nün, deniz Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın, kırsal bölgeler ise Jandarma Genel Komutanlığı'nın sorumluluğundadır (Doğan, 2010: 24).

2.2. Amerikan Tipi İç Güvenlik

"İç güvenlik" terimi ABD de yaşanan 11 Eylül saldırıları ve şarbon sporlarının postalanmasından sonra ortaya çıkmış ve tanımlaması yapılmıştır (Bellavita, 2008: 122). Başka bir deyişle, Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a yapılan terörist saldırıların ardından iç güvenlik teriminin kullanımı yaygınlaşmıştır. Gelişen bir kavram olarak, birçok politika alanı ve faaliyet için anlam ifade etmeye başlamıştır (Relyea, 2002: 215-218). ABD de yaşanan olumsuzluklardan sonra ABD hükümeti ülkeyi güvence altına almak için, İç Güvenlik Yasası'nı hazırlatmıştır ve bu yasa kongre üyeleri tarafından desteklenmiştir. İç Güvenlik Yasası'nın temel amacı, ABD'deki terörizmin önlenmesi, ülkenin terörist saldırılara karşı kırılganlıklarının azaltılması ve ABD'de meydana gelen terörizm kaynaklı zararların, hasarın ve desteğin azaltılmasıdır (Brinkerhoff, 2002: 81-83).

1990'ların başlarında iç güvenlik kavramı alışla geldiği gibi sadece emniyet, asayiş ve kamu düzeninin sağlanması anlayışından öteye taşınmaya başlamıştır. Şüphesiz ki o tarihlerden bugüne dünya üzerinde meydana gelen en büyük olaylardan biri ABD'de yaşanan 11 Eylül terörist saldırılarıdır. Bu saldırılar

dünya üzerinde iç güvenlik yönetimiyle ilgili ciddi değişiklikler yapılmasına ve farklı önlemler alınmasına ön ayak olmuştur. ABD anayurt güvenliği şeklinde yeni bir konsept geliştirmiş ve devlet yapılanmasında değişikliğe giderek yeni kurumlar oluşturmuştur. Bu süreçte ABD'nin çıkardığı en büyük ders; ülkenin uluslararası alanda karşı karşıya kaldığı tehditleri sadece sınır dışı güvenlikle önleyemeyebileceği, dolayısıyla ABD iç güvenliğinin ulusal güvenliği tamamlayıcı bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiği gerçeğidir. 11 Eylül sonrası oluşan bu yeni yaklaşımda "Anayurt güvenliği" kavramının kullanılması da, iç güvenlik yönetiminin ulusal güvenlikten ayrı fakat onunla tamamen bağlantılı olması anlamına geldiği vurgulanmaktadır (Ak, 2018b).

İç Güvenlik Bakanlığı (DHS) Amerika Birleşik Devletleri federal hükümetine bağlı olup, kamu güvenliği konusunda, diğer ülkelerin içişleri bakanlığı veya ülke içi savunma mekanizmalarına benzer şekilde görev yapmaktadır. Belirlenen görevleri arasında terörle mücadele, geniş manada iç güvenlik, gümrük ve göç, doğal afet ve felaketlere müdahale, siber güvenlik ve tüm bunlara bağlı krizin yönetimi yer almaktadır. İç Güvenlik Bakanlığı, 11 Eylül saldırıları neticesinde kurulmuş ABD'nin en yeni kabine dairesidir. Savunma Bakanlığı, denizası ve askeri faaliyetleri kontrol ederken, İç Güvenlik Bakanlığı ABD'yi sınırlarının içinde huzurlu bir yaşama devam ettirmeyi amaçlar. Bu bakanlığın amacı, başta terörle mücadele olmak üzere ülke sınırları içindeki acil durumları önlemek, bunlara cevap vermek ve iç güvenliği tehdit eden olumsuz durumlara hazırlıklı olmaktır. 2003 yılında İç Güvenlik Bakanlığında Göç, Gümrük, Vatandaşlık ve Göçmenlik Hizmetleri biriminin ayrılmasıyla yeni kurulan Göçmenlik ve Vatandaşlığa Geçiş Dairesi (INS) olmak üzere ikiye bölünmüş ve bazı yetkilerini ve sorumluluklarını devretmiştir. Bununla beraber hizmetler ve icra fonksiyonları 2 ayrı ve yeni ajansa ayrılmıştır (US DHS, 2004: 33-35).

3. TÜRKİYE VE ABD İÇ GÜVENLİK YÖNETİM UYGULAMALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

İç güvenlik yönetimi, yürütme erkinin ülke halkıyla arasındaki ilişkiyi doğrudan etkileyen bir süreçtir ve vatandaşların nasıl yönetilmek istedikleriyle doğru orantılı olmalıdır. 2000'li yılların başında artan ve alışılmadık dışında vuku bulan terör saldırıları, insanların güvenlikleriyle ilgili korkuya kapılması ve özgürlük alanlarının kısıtlanabileceği endişesi iç güvenlik yönetim şekillerini doğrudan etkilemiştir. Milenyum çağı denilen bu dönemde oluşan tehditler; geçmiş dönemlerdeki gibi toprak bütünlüğünü zedelemeye yönelik değil ülkelerde oluşturulmak istenen karmaşa ortamını beslemek ve bu ülkelerde terörist yapılar sempati duyan kalabalıkları örgütlemeyi düstur edinen, güvensizlik ortamı yaratmayı baz alan tehditlerdir. Son zamanlarda ABD ve AB ülkelerinde meydana gelen terörist saldırıların halkın günlük yaşantısına, din, vicdan ve düşünce özgürlüklerine, sosyal ve huzurlu vakit geçirilen mekânlara kast ettiği kabul edilmektedir. Bu tarz terörist saldırıların önlenmesi maksadıyla ABD ve AB ülkeleri vatandaşlarının sosyoekonomik ve sosyokültürel değerlerini koruyan, özgürlüklerini teminat altına alan iç güvenlik yaklaşımlarını benimsemişlerdir (Ak, 2018a).

İç güvenlik yönetimi denildiğinde ilk olarak tekli sistem ve çoklu sistem olarak ikiye ayrılan yönetim modelleri göze çarpmaktadır. Bu bağlamda dünyanın önemli ülkelerine bakıldığında; Amerika'da ve İngiltere'de tekli sistemin, Türkiye'de çoklu sistemin, Avrupa Birliği ülkelerinin bazılarında tekli sistemin, bazılarında ise çoklu sistemin uygulandığı dikkat çekmektedir.

İç güvenlik konusu kapsamında önemli bir husus olan iç güvenlik yönetiminin, ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği ana hatlarıyla belirtilmiştir. Bu bağlamda Amerika ve Türkiye'deki iç güvenlik yönetimlerinin benzerlik ve farklılıkları ifade edilerek temel bir karşılaştırma yapılması, konunun açıklığa kavuşturulması açısından gerekli görülmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde 11 Eylül 2001 saldırıları öncesinde tek görevi iç güvenliği sağlamak olan belirli bir örgüt bulunmamaktadır. Ancak 11 Eylül sonrasında bazı tehditler ve terör olayları neticesinde tamamen iç güvenliğe odaklanan merkezi bir örgüte ihtiyaç duyulmuştur ve bu doğrultuda İç Güvenlik Bakanlığı kurulmuştur. Türkiye'de ise İçişleri Bakanlığı iç güvenlikten sorumlu olan ana örgüttür. Söz konusu bakanlık, iç güvenlik haricinde farklı görev ve sorumluluklara da sahiptir.

Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye karşılaştırmasına bakıldığında Amerika'daki İç Güvenlik Bakanlığı, Türkiye'de iç güvenlik yönetiminde söz sahibi gibi düşünülebilecek ve 2010-2018 yılları arasında hizmet vermiş olan Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı ile 2018 yılında kurulmuş olan İç

Güvenlik Stratejileri Daire Başkanlığıyla karşılaşılmaktadır. Söz konusu kurumların görevleri ve karşılaştırması yapılmaya çalışıldığında aşağıdaki konu başlıkları karşımıza çıkmaktadır:

ABD İç Güvenlik Bakanlığı; ülkenin, terör saldırılarının hedefi olma riskini azaltmak, ülke içinde oluşabilecek terörist saldırıları önlemek ve terörün finansmanına yönelik her türlü kaçakçılığı men ve takip etmek, bakanlığa bağlı tüm birim, bölüm, kurum ve ajansların faaliyetlerini takip ederek etkili görev yapılmasını sağlamak, doğal yollarla oluşan ya da insan eliyle meydana gelen afet ve felaketslere müdahale etmek için acil durum ve kriz planlamasında etkin bir rol üstlenmek gibi icracı görevleri yerine getirmektedir (URL 2).

Türkiye Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı ise; etkili bir iç güvenlik yönetimi gerçekleştirmek amacıyla strateji ve politikalar belirlemek ve bunların uygulanmasını takip etmek, istihbarat birimleri ve güvenlik kuruluşlarından gelen stratejik bilgileri değerlendirerek bunları ilgili birimlerle paylaşmak gerekli araştırma, değerlendirme ve analiz çalışmaları yapmak ya da yaptırmak, güvenlik kurumlarına ve ilgili kuruluşlara stratejik bilgi desteği sağlayarak bunlar arasındaki koordinasyonu oluşturmak, halkla iletişimi sağlamak ve kamuoyunu bilgilendirmek, ilgili kurumlar ve Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği içerisinde hareket ederek uluslararası gelişmeleri takip etmek ve değerlendirmek, denetleme ve inceleme yapmak ya da yaptırmak gibi icracı olmaktan biraz uzak uygulamalarıyla genelde takip, kontrol ve koordinasyon içeren görevleri yerine getirmek için kurulmuştur (URL 3).

Türkiye Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, 5592 sayılı Kanunla 17 Şubat 2010 tarihinde, terörle mücadeleyle ilgili politika stratejilerini belirlemek ve konuyla ilgili kuruluşları koordine etmek amacıyla İçişleri Bakanlığına bağlı bir kurum olarak oluşturulmuştur. 9 Temmuz 2018 tarihinde ise Resmi Gazetede yayımlanmış olan 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kapatılarak bütün sorumluluk ve hakları İçişleri Bakanlığına devredilmiştir (Uğur ve Geygüç, 2019: 140). Müsteşarlığın kapatılmasına müteakip 13 Eylül 2018 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 17 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile iç güvenlik alanında faaliyet gösterecek yeni bir kurum, İç Güvenlik Stratejileri Daire Başkanlığı kurularak faaliyete başlamıştır. Henüz çok genç bir kuruluş olmasına rağmen Türkiye’de iç güvenlik denildiğinde akla gelen temel kuruluşlardan biri olması, ele alınmasını gerektirmektedir. Kuruluşunu ilan eden kararnamede kurumun görevleri şöyle sıralanmıştır; İç güvenlik ile alakalı stratejilerin tayin edilmesine yönelik çalışmaları koordine etmek ve söz konusu çalışmaların uygulanmasını takip etmek. Kamuoyunu bilgilendirmede ve halkla iletişimi sağlamada etkin olmak ve ihtiyaç duyulan saha araştırmalarını, analizleri ve değerlendirmeleri yapmak veya yaptırmak. Kolluk kuvvetlerine ve güvenlik ile alakalı kurum ve kuruluşlara stratejik bilgi yardımı sağlamak, iç güvenlik yönetimini ilgilendiren konularla alakalı stratejik istihbaratı değerlendirmek ve kolluk birimleriyle paylaşmak. Görevin gereklerini yerine getirmek ve ayrıntılı çalışmalar yürütebilmek amacıyla iç güvenlikle ilgili konularda çalışma grupları oluşturmak (Resmi Gazete,13.09.2018).

Muadil olduğu değerlendirilen kurumların karşılaştırılması hususunda konuyu daha iyi ifade edilebilmesi için yukarıda anlatılan kurumların genel bir değerlendirmesini yapmak daha aydınlatıcı olacaktır. ABD’de terörist saldırıları önlemek İç Güvenlik Bakanlığı’nın öncelikli görevi iken Türkiye’de İç Güvenlik Stratejileri Daire Başkanlığı’nın görevleri arasında söz konusu hususun net bir biçimde ifade edilmediği; daha çok strateji ve politika belirlemek, örgütler arası koordinasyonu sağlamak, istihbarat paylaşımı ve analizini yapmak gibi yan görevlere odaklanıldığı dikkat çekmektedir. Öte yandan İç Güvenlik Bakanlığı için terör saldırıları sonrasında yapılacaklar da başlı başına bir görev iken İç güvenlik stratejileri başkanlığı için bu durumdan da bahsedilmemektedir. Acil durum ve krizlerle ilgili görev açısından da aynı durum dikkat çekmektedir.

Bu hususta altının çizilmesi gereken bir nokta ise hem Amerika Birleşik Devletleri’nde hem de Türkiye’de iç güvenlikle ilgili bir yapılanmaya gidilmiş olmasıdır. Amerika Birleşik Devletleri’nin yapılanmaya gitmesindeki temel gerekçe, tek görevi iç güvenlik hizmeti olan merkezi bir örgüt oluşturmak iken Türkiye’de İç Güvenlik Stratejileri Daire Başkanlığı’nın kurulmasındaki amaç ise mevcut olan örgütsel yapıların stratejik yaklaşım, planlama, projelendirme ve terörle mücadele konusundaki yetersizlikleridir (Yılmaz, 2011: 370).

Hem Amerika Birleşik Devletleri’nde hem de Türkiye’deki düzenlemelerin çıkış noktasının aynı olduğu görülmektedir. Ancak, Amerika Birleşik Devletleri’ndekinin aksine Türkiye’deki yapılanmada iç güvenlikten sorumlu örgütlerin tek bir çatı altında birleştirilmesi düşüncesinin olmadığı, terörle

mücadele konusunda halkın ve özel sektörün katılımını hedefleyen bir yapının geliştirilemediği gözle çarpılmaktadır. Yine Türkiye’de oluşturulmaya çalışılan yapıda, iç güvenlik örgütleri arasındaki koordinasyon problemlerinin çözülmesi amacı güdüldükçe, istihbarat sağlanması ve paylaşılması konusundaki problemleri ortadan kaldırmaya yönelik ortak bir amaç birliği oluşturulamamıştır. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri’nde oluşturulan iç güvenlik yapısı; hem insan eliyle meydana gelen felaketlerle hem de doğal afetlerle mücadele edilmesi hususunda yetkili kılınmışken, Türkiye de doğal afet ve felaketlerle alakalı planlamanın farklı bir kurum üzerinden yapıldığı söylenebilir.

4. SONUÇ

Devlet, anayasal çerçeveye bağlı kalmak kaydıyla, toplumun korkusuzca yaşayabilmesi için temel hak ve özgürlükleri teminat altına alarak, kamu düzenini sağlayarak ve suç işlenmesini önleyerek ülkesinin iç güvenliğini sağlar. Böylesine zor ve meşakkatli bir güvenlik hizmeti ise kolluk kuvvetleri gibi uzman güvenlik güçleri vasıtasıyla yürütülür. Devletin kolluk kuvvetleri aracılığıyla gerçekleştirdiği güvenliği sağlama fonksiyonu, ülkenin dış ve iç güvenliği ile özellikle halkın kendi güvenliğinin sağlanmasını içermektedir (Ak ve Sarı, 2018:136).

Sekiz milyara yakın insanın yaşadığı dünyamızda günlük yaşamı kolay kılmak, daha yaşanabilir, barış ve huzur dolu hale getirmek ciddi bir sorunsal olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanları bir arada, kavgasız, çatışmasız bir ortamda tutabilmek için gayret sarf etmek egemen devletlerin en öncelikli konularındandır. İnsanlar etraflarında herhangi bir tehdidin olmadığı, can ve mal güvenliklerinden endişe etmedikleri, sağlıklarını tehlikeye atmayan kentlerde, ülkelerde yaşamlarını sürdürmek isterler. Böyle optimal bir ortamı yaratmak, bünyesinde çok çeşitli zorlukları barındıran bir süreçtir ve bu ancak içte ve dışta ulusal güvenliğin en iyi şekilde tesis edilmesiyle sağlanabilir.

İç güvenlik yönetimi açısından 11 Eylül Dünya Ticaret Merkezi saldırıları adeta bir milat niteliğindedir. Genel olarak ülkelerin yaşadığı terör saldırıları sonrasında gündeme gelen iç güvenlik yönetim ve yöntemleri; iç güvenlik kavramına terörizm ve terörle mücadele anlamının yüklenmesine neden olmaktadır. 1990’ların sonlarına doğru ABD, Soğuk Savaşın galibi olduğunu iyice hissettirmeye başlamış ve dünyanın süper gücü haline gelmiştir. Bu durum çok ülke tarafından kabul edilmiş, ABD ekonomik ve siyasi yönden rakipsiz ve örnek alınan bir ülke konumuna evrilmiştir. Ancak küreselleşen dünyada iletişim, bilgi ve paranın hızla yer değiştiriyor olması; geri kalmış, hor görülmüş toplumlarda yaşayan ideolojik, etnik ve dini motifli grupların hareketlenmesine neden olmuştur. Farklı coğrafyalarda başlayan bu hareketlilik gelişmiş ülkelerde yaşayan bazı insanlarca karşılık bulmuş ve sempati toplamıştır. İletişimin sınırsız hale geldiği dünyada oluşan bu illegal hareketlilik sayesinde bahsi geçen gruplar, sınır tanımaksızın propaganda yapmaya, yaşadıkları ülkelerde toplumsal baskı, şiddet ve korku salmaya yönelik faaliyetlere girişmişlerdir. Bu girişimler de günümüzün terör olaylarının temelini oluşturmuştur. Dolayısıyla günümüzde iç güvenlik durumunu değerlendirirken, terör ve illegal tehditlerin uluslararası irtibatları ve toplum içerisindeki karşılığının saptamasını yapmak bir zorunluluk haline almıştır. Küreselleşen dünyada iç güvenlik yönetimine doğrudan etki eden sorun alanlarına; kritik tesislerin korunması, doğal ve insan eliyle oluşturulan felaketler, kitlesel göçler, her türlü kaçakçılık eylemleri de dâhil edilmiştir. Bu değişimle beraber ABD’nin 90’lı yılların sonundan itibaren ulusal savunma, kolluk kuvvetleri, acil durum ve afet yönetimi gibi farklı kurumların fonksiyonlarını koordine etmeye yönelik bir stratejik sürece girdiği ve anayurt güvenliği adı altında birçok organizasyonun birleştirilmesine yönelik çalışmalar yaptığı bilinmektedir. 11 Eylül saldırılarının açtığı zararlar henüz onarılmamışken, 2005 yılında meydana gelen Katrina Kasırgası ABD’nin doğal ve insan eliyle üretilen felaketlere ve acil durumlara karşı da hazırlıklı bir iç güvenlik yönetim modeli kurması gerektiği hususunu desteklemiştir. Yaşanan tüm olumsuzluklar ve felaketlerle birlikte zaman içinde ABD iç güvenlik yönetimine istihbarat, sınır güvenliği, kritik tesislerin korunması, göç hizmetleri, halk sağlığı, siber güvenlik, vatandaşlarının can ve mallarının tehlikelerden korunması gibi hususların da dâhil edildiğini gözlemleyebiliyoruz. Sonuç olarak ABD, anayurt güvenliği yaklaşımıyla; özel sektör, federal yönetim, eyalet ve yerel yönetimler arasındaki koordinasyonu geliştirmeyi, tüm tehdit ve tehlikelere karşı makul ve uygun tepki verebilmeyi hedeflemiştir (Ak, 2018b).

Ülkeler arası sorunların sıfırlandığı, uluslararası barışın sorgusuz sualsiz sağlandığı bir dünya hayal edecek olsak dahi insanların bir arada yaşamasından kaynaklı sorunlar hiçbir zaman bitmeyecektir. İşte insan doğasından kaynaklı bu sorunların, suç ortamının, doğaya verilen zararların, kaynakların

pervasızca tüketilmesinin önüne geçebilmenin yegâne çaresi etkili yönetim sistemlerinden geçer. Bu nedenle yönetim sistemleri yaşamsal disiplini sağlarken bazı kural ve yasaklara başvurmak zorundadırlar.

Kanunlar ve anlaşmalarla belirlenmiş sınırlar içinde egemenliğini sağlamış ve uluslararası hukuka göre yasal olarak tanınmış ülkelerde insan yaşamını belirleyen kuralları uygulamak ve uygulatmak iç güvenlik yönetiminin, bağlı erkleriyle birlikte, en temel görevidir. Çalışmanın akışı içerisinde Amerika ve Türkiye nezdinde bu iş ve işlemleri yerine getiren müesseseler incelenmiş ve iç güvenlik yönetim sistemleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Ülkeler, vatandaşlarının barış içinde, güvende ve demokratik bir ortamda yaşamlarını sürdürebilmeleri ve toprakları ile öz kaynaklarının korunabilmesi için literatürde yer alan farklı iç güvenlik yönetim modellerini benimsemişlerdir. Benimsenen iç güvenlik yönetim modellerinin gerektirdiği alt kurumlar kurulmuş ve çeşitli yetkilerle donatılmışlardır. Kurumların genel görevleri; şahıslara yönelik suçların önüne geçmek, doğal ve insan eliyle meydana gelen felaketleri önlemek, insan sağlığını tehdit eden her türlü sorunu bertaraf etmek, vatandaşların mali güvenliklerini sağlamak ve yaşanabilir bir ortam yaratmaya çalışmaktır. Ülkelerin bu faaliyetleri nasıl ve hangi birimlerle sağladığını irdelediğimiz çalışmamızda kültürden kültüre, ülkeden ülkeye farklılık gösteren değişkenler doğrultusunda bir karşılaştırma yapılmıştır. İç güvenlik yönetim sistemlerinin öne çıkan ve yetersiz kalan kısımları belirtilmiş, ülkelerin tarihi akışta meydana gelen olaylara karşı iç güvenlik yönetimlerinde yapmış oldukları değişiklikler ve iyileştirmeler gösterilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- AK, T. (2018a). Toplumsal Güvenlik Bağlamında İç Güvenlik Yaklaşımı. *Akademik Hassasiyetler*, 5(10),83-102.
- AK, T. (2018b). Dünyada İç Güvenlik Yaklaşımının Değişimi ve İç Güvenlik Yönetimine Etkisi. *Van YYÜ İİBF Dergisi*, 3(6),74-93
- AK, T. ve SARI, G. (2018). Güvenlik Bilimleri Alanı İçin Bir Eğitim Modeli Önerisi. *Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bildiriler Kitabı*, İstanbul-TÜRKİYE
- AMARSAIKHAN, O. (2013). *Türk ve Moğol İç Güvenlik Bürokrasilerinin Karşılaştırılmalı Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AKGÜNER, T. (2003). Kolluk Kavramına Genel Bir Bakış. *Polis Dergisi*, 36.
- BELLAVITA, C. (2008). Changing Homeland Security: What is Homeland Security? *Homeland Security Affairs*, 4(2), 1-30.
- BRINKERHOFF, J.R. (2002). *The Posse Comitatus Act and Homeland Security*. USA
- ÇAPAR, E.(2013). *Türkiye’de İç Güvenlik Yönetimi ve Terörle Mücadele*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- DEMİR, C. K. (2017). Law Enforcement Forces With Military Status In Peacekeeping Operations. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6 (2), 109-133.
- DOĞAN, F. (2010). *Polis ve Jandarma Teşkilatları Açısından İç Güvenlik Yönetimi, Sorunları ve Değişimi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- EKİNCİ, S. (2011). *Devletin Dönüşümünün Güvenlik Alanına Yansımaları: Türkiye’de Güvenlik Yönetimi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- KÖKSAL, C. (2014). *Türkiye’nin İç Güvenlik Yönetiminde Valilerin Görev, Yetki ve Sorumluluklarının Etkinlik Açısından Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ÖZBUDUN, E. (2013). *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- ÖZEL, M. (2018). Türkiye’de İç Güvenlik Aktörlerinin İç Güvenlik Algıları ve İç Güvenlik Yönetiminin Örgütlenmesine İlişkin Görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 9(22),180-210.

- ÖZGÜR, E. ve ERCİYES, E. (2017). Kamu Yönetiminde Yaşanan Dönüşümlerin İç Güvenlik Sektörüne Yansımaları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 6(1),79-110.
- RELYEA, H.C. (2002). Homeland Security and Information. *Government Information Quarterly*, 19(3),213-223.
- UĞUR, A. ve GEYGÜÇ, E. (2019). Tam Kamusal Bir Mal Olarak İç Güvenlik Hizmetleri: Türkiye’de İç Güvenlik Hizmetlerini Sağlayan Genel Bütçeli Kurumların Harcamalarının Değerlendirilmesi. *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences*, 5 (1), 132-145.
- US DEPARTMENT OF HOMELAND SECURITY (2004). *National Response Plan*. USA
- VARLIK, A. B. (2015). Ulusal Güvenlik. Prof. Dr. Ü. Özdağ (Ed.), *Milli Güvenlik Teorisi* içinde (s. 58-59). Ankara: Kripto Yayınları.
- YILMAZ, S. (2011). 11 Eylül Sonrasında ABD ve Türkiye’deki İç Güvenlik Yeniden Yapılanmalarının Karşılaştırması. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3),361-380.
- URL 1 <https://www.jandarma.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 20.05.2019).
- URL 2 <https://www.dhs.gov/homeland-security-act-2002> (Erişim Tarihi: 20.05.2019).
- URL 3 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5952.pdf> (Erişim Tarihi: 20.05.2019).
- URL 4 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/09/20180913-6.pdf> (Erişim Tarihi: 20.06.2020).